

การบริหารการคลังและการงบประมาณ (12137104)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ
การงบประมาณ

ความหมายของงบประมาณ

- งบประมาณ ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Budget
- พิจารณาความหมายของงบประมาณดังนี้
- 1. งบประมาณในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาล
- 2. งบประมาณในฐานะที่เป็นเรื่องทางการเมือง
- 3. งบประมาณในฐานะที่เป็นเอกสารแสดงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงาน

- 1. งบประมาณในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาล :
- 1.1 งบประมาณเป็นเครื่องมือทางการบริหารของประเทศ :
- การพิจารณาร่างงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารประเทศ
ทั้งในด้านการวางแผนและการควบคุมการบริหาร

- 1.2 งบประมาณเป็นเครื่องมือทางการคลังของประเทศ :
- งบประมาณเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคลังที่รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมเศรษฐกิจของประเทศ

- 2. งบประมาณในฐานะที่เป็นเรื่องทางการเมือง :
- กระบวนการทางการเมืองที่จะต้องมีการต่อสู้ ต่อรองหรือการประนีประนอมระหว่างกลุ่มทางการเมืองต่างๆ เพื่อให้ได้งบประมาณตามที่ฝ่ายตนต้องการ

- 3. งบประมาณในฐานะที่เป็นเอกสารแสดงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงาน :
- งบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะแผนทางการเงินและโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่งๆ โดยที่รัฐบาลได้สัญญาต่อรัฐสภาและประชาชนที่จะใช้เงินภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงกัน

บทบาทของงบประมาณ

- 1. บทบาททางเศรษฐกิจ :
- รัฐบาลใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอาจแสดงในรูปของนโยบายการคลัง

- บทบาทของงบประมาณในฐานะนี้ ได้แก่
- 1.1. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ
- 1.2 มุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
- 1.3 ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- 1.4 งบประมาณเป็นสิ่งกระตุ้นธุรกิจเอกชน

- 2. บทบาทด้านการบริหาร :
- 2.1 งบประมาณเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการวางแผนดำเนินการของรัฐ
- 2.2 งบประมาณเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ
- 2.3 งบประมาณเป็นเครื่องมือในการประสานงาน

- 3. บทบาทด้านการเมือง :

- 3.1 เป็นเครื่องมือของฝ่ายนิติบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล

- 3.2 เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล

- 3.3 งบประมาณแสดงถึงกลุ่มหรือหน่วยงานที่มีอิทธิพลต่อการเมืองในขณะนั้น

ปัจจัยที่ทำให้งบประมาณมีความสำคัญ

- 1. การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายของรัฐบาล :
 - 1.1 จำนวนประชากรเพิ่ม
 - 1.2 ค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เดิมสูงขึ้น
 - 1.3 ราคาสินค้าและบริการต่างๆ เพิ่มขึ้น

- 2. การขยายของเขตหน้าที่ของรัฐบาล :
- 2.1 การยินยอมให้รัฐบาลดำเนินกิจการใดๆ ที่เอกชนไม่สามารถจะทำได้
- 2.2 ยินยอมให้รัฐบาลมีบทบาทในกิจกรรมมากขึ้น
- 2.3 แนวคิดสังคมนิยม : กิจการควรเป็นกรรมสิทธิ์ของคนงานร่วมกัน โดยรัฐเป็นผู้บริหารและกำหนดนโยบาย

แนวคิดของงบประมาณ

- 1. คุณลักษณะและหลักการของงบประมาณ :
- 1.1 การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะ สภาพ เป้าหมายของรัฐบาล :
แสดงว่าองค์กรจะใช้จ่ายอะไร ทำอะไร และมีเป้าหมายอย่างไร
- 1.2 การระบุเหตุผล : งบประมาณต้องตอบด้วยว่าทำไมจึงต้องทำ มี
เหตุผลอะไรบ้าง

- 1.3 การระบุนความต้องการและลำดับความสำคัญของรัฐบาลหรือหน่วยงาน
- 1.4 จะต้องเป็นศูนย์รวมเงินแผ่นดิน : สามารถพิจารณาอันดับความสำคัญก่อนหลังหรือมากน้อยของแผนการใช้จ่าย (Priority) ได้อย่างถูกต้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

- 1.5 ลักษณะการพัฒนา : พยายามให้งบประมาณแผ่นดินเป็นเครื่องมือที่จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศในทุกๆ ด้าน
- 1.6 มีระยะเวลาที่เหมาะสม

- 2. หลักการของงบประมาณ :
- 2.1 หลักการประหยัด : การประหยัดต้องเป็นไปในทั้งทางด้านรายรับและรายจ่าย
- 2.2 หลักประสิทธิภาพ : การควบคุมงบประมาณรายจ่ายและรายได้
- 2.3 หลักความเสมอภาค : จะต้องให้มีความเป็นธรรมทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย

- 2.4 หลักคุณภาพ : ควรให้งบประมาณมีลักษณะคุณภาพ
- 2.5 หลักการคำนึง : หน่วยงานราชการต้องมีการคำนึงทั้งรายรับและการใช้จ่าย
- 2.6 หลักประชาธิปไตย : การคลังและการงบประมาณจึงจำเป็นต้องเปิดเผยแพร่หลายให้ประชาชนรู้เห็นทั่วไป

ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย

- 1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ :
 - 1.1 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ : มีการประมาณความต้องการของประเทศชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงแหล่งรายได้ที่จะได้มาใช้จ่ายในงานหรือโครงการต่างๆ ด้วย
 - 1.2 ฐานะทางการคลังของรัฐบาล : ฐานะทางการคลังเป็นตัวบอกให้ทราบถึงจำนวนเงินสดหรือทรัพย์สินที่มีอยู่ทั้งหมดและการก่อหนี้ของรัฐบาล

■ 2. ปัจจัยทางด้านสังคม :

- 2.1 ลักษณะของบุคคล : บุคคลทุกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดงบประมาณหรือผู้ที่จะได้รับหรือเสียประโยชน์จากการจัดสรรงบประมาณ

- 2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม : เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาของประเทศได้คล่อง

■ 3. ปัจจัยทางการเมือง :

- 3.1 ระบบการเมือง : งบประมาณจัดทำขึ้นภายใต้บรรยากาศทางการเมือง การเข้าไต่ถามหาทางการเมืองย่อมจะทำให้เข้าใจการกำหนดงบประมาณได้ดีขึ้น

- 3.2 สถาบันและกระบวนการทางการเมือง : สถาบันทางการเมือง เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น มีบทบาทต่อการกำหนดงบประมาณเป็นอย่างมากเนื่องจากงบประมาณเป็นผลิตผล (Output) ของกระบวนการทางการเมือง

■ 4. ปัจจัยทางการบริหาร :

- 4.1 นโยบายของรัฐ : แนวทางกว้างๆ ที่รัฐบาลของประเทศหนึ่งๆ ได้กำหนดขึ้นเป็นโครงการ แผนการ หรือหมายกำหนดการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

- 4.2 กฎหมาย : ตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงบประมาณในแง่ต่างๆ
- 4.3 กลไกการบริหาร : กลไกการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดงบประมาณ ได้แก่ บทบาท อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการจัดและควบคุมการเบิกจ่ายเงินของประเทศ

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ที่แก้ไขเพิ่มเติม
- งบประมาณ หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

- งบประมาณรายจ่ายข้ามปี หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายที่ใช้ได้เกินปีงบประมาณ ตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

- ปิงบประมาณ หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ. ที่ถัดไปเป็นชื่อสำหรับปิงบประมาณนั้น